

MALAYALAM

അന്ത്യനാൾ

Co-operative Office for Call & foreigners Guidance at Sultanah
under the supervision of Ministry of Islamic Affairs and Endowment and Propagation and Guidance
4240077 Fax 4251005 P.O.Box 92675 Riyadh 11663 E-mail : Sultanah22@hotmail.com

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين وعلى
آله وصحبه أجمعين، أما بعد: فإن من أصول الإيمان وأركانه الستة الإيمان
باليوم الآخر، فلا يكون الإنسان مؤمناً حتى يؤمن بما ورد في كتاب الله وما
صح من سنة الرسول صلى الله عليه وسلم مما يتعلق بذلك اليوم. وإن العلم
باليوم الآخر والإكثار من ذكره مهم لما له من تأثير كبير على صلاح نفس
الإنسان وتقواه واستقامته على دين الله، فما يقسي القلب ويجريء على
المعاصي مثل الغفلة عن ذكر ذلك اليوم وأهواله وشدائده الذي قال الله فيه:
﴿يَوْمَا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ (الزمل ١٧) وقال أيضاً: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا
رَبَكُمْ إِنْ زُلْزِلَتِ السَّاعَةُ شَيْءٌ عَظِيمٌ، يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا
أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا، وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى،
وَلَكِنْ عَذَابُ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ (الحج ١٠٢)

أحكام اليوم الآخر

ന്യായവിധിനാൾ

മതവിശ്വാസിയുടെ വിശ്വാസത്തിന്റെ ഭാഗമാണ് പരലോക വിശ്വാസം. ആ ദിനത്തെ കുറിച്ച് പരിശുദ്ധ ഖുർആനിലും നബി (സ) യുടെ സുന്നത്തിലും വ്യക്തമായി വന്നിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കാതെ ഒരു മനുഷ്യനും സത്യവിശ്വാസിയാകുകയില്ല. അന്ത്യദിനത്തെ കുറിച്ചുള്ള അറിവും, അതിനെ അധികമായി ഓർക്കലും വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ള കാര്യമാണ്. കാരണം മനുഷ്യ മനസ്സുകളിൽ ദൈവിക ഭയഭക്തിയും, അല്ലാഹുവിന്റെ മതത്തിൽ അടിയുറച്ച് നിൽക്കാനുള്ള ധൈര്യവും നൽകുന്ന കാര്യത്തിൽ അതിന് വളരെ വലിയ പങ്കുണ്ട്.

ആ ദിനത്തിന്റെ ഭയവിഹ്വലതകൾ ഓർത്താൽ ഏതൊരു ഹൃദയമാണ് കടുത്തതാകുക!? ഏതൊരു മനസ്സാണ് തെറ്റുകൾ ചെയ്താൻ പ്രേരിപ്പിക്കുക!? അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴾ (المزمل: ١٧)

എന്നാൽ നിങ്ങൾ അവിശ്വസിക്കുകയാണെങ്കിൽ, കുട്ടികളെ നരച്ചവരാക്കിത്തീർക്കുന്ന ഒരു ദിവസത്തെ നിങ്ങൾക്ക് എങ്ങനെ സൂക്ഷിക്കാനാവും? (മുസ്ലിമിൽ-17)

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ يَوْمَ تَرَوُنَّا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ (الحج: ١-٢)

മനുഷ്യരേ, നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ സൂക്ഷിക്കുവിൻ, തീർച്ചയായും ആ അന്ത്യസമയത്തെ പ്രകമ്പനം ഭയങ്കരമായ ഒരു കാര്യം തന്നെയാകുന്നു. നിങ്ങൾ അത് കാണുന്ന ദിവസം ഏതൊരു മൂലകൊടുക്കുന്ന മാതാവും താൻ മൂലയുട്ടുന്ന കുഞ്ഞിനെപ്പറ്റി അശ്രദ്ധയിലായിപ്പോകും. ഗർഭവതി

യായ ഏതൊരു സ്ത്രീയും തന്റെ ഗർഭത്തിലുള്ളത് പ്രസവിച്ചു പോകുകയും ചെയ്യും. ജനങ്ങളെ മത്തു പിടിച്ചവരായി നിനക്ക് കാണുകയും ചെയ്യും. (യഥാർത്ഥത്തിൽ) അവർ ലഹരി ബാധിച്ചവരല്ല. പക്ഷെ അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷ കഠിനമാകുന്നു. (ഹജ്ജ്: 1-2).

പരലോകത്തെ കുറിച്ച് പറയുമ്പോൾ അതിൽ മനുഷ്യന്റെ മരണവും, അന്ത്യദിനത്തിന്റെ അടയാളവും, മരണാനന്തരം മനുഷ്യന് വെബ്ബിത്തവും, ബർസഖിൽ വച്ചും, ലഭിക്കുന്ന ശിക്ഷാ രക്ഷകളും, അന്ത്യനാളും പുനർജീവിതവും, വിചാരണക്കു വേണ്ടി മനുഷ്യനെ ഒരുമിച്ചു കൂട്ടലും, ആ ദിനത്തിന്റെ ഭയങ്കരതയും, ജനങ്ങളെ സ്വർഗ്ഗ നരകങ്ങളിലേക്ക് തിരിക്കുന്ന വിധി പ്രഖ്യാപനവും, സ്വർഗ്ഗീയ സുഖങ്ങളും, നരകശിക്ഷയും എല്ലാം ഉൾപ്പെടും.

മരണം

ജീവനുള്ള എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും ഈ ലോകത്ത് വച്ചുള്ള അന്ത്യമാണ് മരണം. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ﴾ (آل عمران : 185)

ഏതൊരു ദേഹവും മരണം ആസ്വദിക്കുന്നതാണ്. (ആലൂ ഇംറാൻ-185)

﴿ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴾ (الرحمن : 26)

അവിടെ (ഭൂമുഖത്ത്) യുള്ള എല്ലാവരും നശിച്ചുപോകുന്നവരാകുന്നു. (അർ-റഹ്മാൻ:26)

അല്ലാഹു നബി (സ) യോട് പറയുന്നു:

﴿ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴾ (الزمر : 30)

തീർച്ചയായും നീ മരിക്കുന്നവനാകുന്നു. അവരും മരിക്കുന്നവരാകുന്നു. (അസ്സമർ:30)

ഈ ലോകത്ത് ആരും തന്നെ സ്ഥിരവാസികളല്ലെന്ന് സാരം.

﴿ وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ ﴾ (الانبیاء: 34)

നബിയേ, നിനക്കുമുമ്പ് ഒരു മനുഷ്യനും നാം അനുശ്ചരനാകിയിട്ടില്ല. (അൽ അമ്പിയാ:34)

മരണം സുനിശ്ചിതമാണ്. നിസ്സംശയം സംഭവിക്കുന്ന കാര്യവുമാണ്. എന്നാൽ അധികപേരും അതിനെ കുറിച്ച് അശ്രദ്ധരുമാണ്. മുസ്ലിമായ മനുഷ്യൻ എപ്പോഴും മരണത്തെ ഓർത്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും, അതിന് ഒരുങ്ങുകയും, സമയം പാഴാക്കാതെ തന്റെ ഐഹിക ജീവിതത്തിൽ നിന്നും പാരത്രിക ജീവിതത്തിലേക്കുള്ള യാത്രാവിഭവം തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. നബി (സ) പറഞ്ഞു:

اغتنم خمسا قبل خمس، حياتك قبل موتك، وصحتك قبل سقمك، وفراغك قبل شغلك، وشبابك قبل هرمك، وغناك قبل فقرك.

അഞ്ചു കാര്യങ്ങൾ സംഭവിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് നീ അഞ്ചു കാര്യങ്ങൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുക. മരണത്തിനു മുമ്പ് ജീവിതം, രോഗിയാകുന്നതിനു മുമ്പ് ആരോഗ്യം, ജോലിത്തിരക്കിനു മുമ്പ് ഒഴിവു സമയം, ഫർദ്ധകൃത്തിനു മുമ്പ് യുവത്വം, ദാരിദ്ര്യത്തിനു മുമ്പ് ഐശ്വര്യം എന്നിവ.

മയ്യിത്തിന്റെ കൂടെ ഖബ്റിലേക്ക് ഭൗതികവിഭവങ്ങൾ ഒന്നും കൊണ്ടു പോകാറില്ല. തന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മാത്രം കൂട്ടിന്. അതുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ സന്തോഷവും, ശിക്ഷയിൽ നിന്നുള്ള മോചനവും ലഭിക്കുവാൻ സൽകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്ത് യാത്രാഭക്ഷണം ഒരുക്കുന്നതിൽ നീ വ്യാപൃതനാവുക.

മനുഷ്യന്റെ അവധി അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്കെല്ലാം അജ്ഞാതമാണ്. താൻ എവിടെവെച്ച്, എപ്പോൾ മരിക്കുമെന്ന് ഒരു മനുഷ്യനും അറിയില്ല. അല്ലാഹുവിനു മാത്രം അറിയാവുന്ന അദ്യശ്യകാര്യങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ് ഈ അറിവ്. മരണം ആസന്നമായാൽ അതിനെ തടയുവാനോ, അതിൽ നിന്ന് ഓടി രക്ഷപ്പെടുവാനോ ആർക്കും സാധ്യമല്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿وَكُلُّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾
(الأعراف: ٣٤)

ഓരോ സമുദായത്തിനും ഓരോ അവധിയുണ്ട്. അങ്ങനെ അവരുടെ അവധി വന്നെത്തിയാൽ അവർ ഒരു നാഴികനേ

രം പോലും വൈകിക്കുകയോ, നേരത്തെയക്കുകയോ ഇല്ല (അത്ത് നാഫ്:34)

സത്യവിശ്വാസിക്ക് മരണം ആസന്നമായാൽ മരണത്തിന്റെ മലക്ക് അവന്റെ മുമ്പിൽ സുന്ദര രൂപത്തിൽ, സുഗന്ധവുമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടും. സ്വർഗ്ഗത്തെക്കുറിച്ച് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിച്ചുകൊണ്ട് അനുഗ്രഹത്തിന്റെ മലക്കുകളും കൂടെയുണ്ടാകും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴾ (فصلت: 30)

ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവ് അല്ലാഹു ആണെന്ന് പറയുകയും പിന്നീട് നേരംവണ്ണം നിലക്കൊള്ളുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളവരാരോ, അവരുടെ അടുക്കൽ മലക്കുകൾ ഇറങ്ങി വന്നു കൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പറയുന്നതാണ്; നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുകയോ, ദുഃഖിക്കുകയോ വേണ്ട. നിങ്ങൾക്ക് വാഗ്ദാനം നൽകപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്വർഗ്ഗത്തെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ സന്തോഷമടഞ്ഞു കൊള്ളുക (ഹാമിം, സജദ:30)

അവിശ്വാസിയുടെ മരണവേളയിൽ ദുർഗന്ധം വമിക്കുന്ന വസ്ത്രത്തിൽ, കറുത്ത മുഖവുമായി, ഭയങ്കര രൂപത്തിൽ മലക്ക് പ്രത്യക്ഷപ്പെടും. നരകശിക്ഷ വാഗ്ദാനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ശിക്ഷയുടെ മലക്കുകളും കൂടെവരും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنفُسَكُمْ ۖ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴾ (الأنعام: 93)

ആ അക്രമികൾ മരണവെപ്രാളത്തിൽ ആയിരിക്കുന്ന രംഗം നി കണ്ടിരുന്നെങ്കിൽ! നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ പുറത്തിറക്കുവിൻ എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് മലക്കുകൾ അവരുടെ നേരെ തങ്ങളുടെ കൈകൾ നീട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ സത്യമല്ലാത്തത് പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതിന്റെയും, അവന്റെ ദുഷ്ടാന്തങ്ങളെ അഹ

കുരിച്ചു തള്ളിക്കളഞ്ഞിരുന്നതിന്റെയും ഫലമായി ഇന്ന് നിങ്ങൾക്ക് ഹിനമായ ശിക്ഷ നൽകപ്പെടുന്നതാണ് (എന്ന് മലക്കുകൾ പറയും) (അൽ അൻആം:93).

മരണം ആസന്നമായവർക്കെല്ലാം സത്യം ബോധ്യമാവുകയും, കാര്യങ്ങളെല്ലാം വ്യക്തമാകുകയും ചെയ്യും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَدَنَّهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴾ (المؤمنون: ٩٩: 100)

അങ്ങനെ അവരിൽ ഒരാൾക്ക് മരണം വന്നെത്തുമ്പോൾ അവൻ പറയും, എന്റെ രക്ഷിതാവേ, ഞാൻ ഉപേക്ഷവരുത്തിയിട്ടുള്ള കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് നല്ലനിലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാൻ കഴിയത്തക്ക വിധം എന്നെ (ജീവിതത്തിലേക്ക്) തിരിച്ചയക്കേണമേ. ഒരിക്കലുമില്ല; അതൊരു വെറും വാക്കാണ്, അതവൻ പറഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കും. അവരുടെ പിന്നിൽ അവർ ഉയർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ദിവസംവരെ ഒരു മറയുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. (അൽ-മുഅ്മിനുൻ:99-100).

ധിക്കാരിയായ അവിശ്വാസി സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കാൻ വേണ്ടി മരണസമയത്ത്, ജീവിതത്തിലേക്ക് ഒരു മടക്കം ആശിച്ചുപോകും. പക്ഷെ സമയം കഴിഞ്ഞശേഷം സങ്കടപ്പെട്ടിട്ട് ഫലമില്ലല്ലോ. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ ﴾ (الشورى: ٤٤)

ശിക്ഷ നേരിൽ കാണുമ്പോൾ ഒരു തിരിച്ചു പോക്കിന് വല്ല മാർഗ്ഗവുമുണ്ടോ എന്ന് അക്രമകാരികൾ പറയുന്നതായി നിനക്കു കാണാം (അശ്ശുറാ:44)

മരണത്തിനു മുമ്പ് ആരുടെയെങ്കിലും അവസാനത്തെ വാക്ക് "ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്" ആയാൽ അവൻ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമെന്നത്, അല്ലാഹു അവന്റെ ദാസന്മാർക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ പെട്ടതത്രെ. നബി (സ) പറഞ്ഞു:

من كان آخر كلامه من الدنيا "لا إله إلا الله" دخل الجنة. (ابوداود)
ഇഹലോകത്തിൽ ആരുടെ അവസാനത്തെ വാക്ക് ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് ആകുന്നുവോ, അവൻ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കും (അബൂദാവാദ്).

കാരണം ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് എന്ന വാക്യത്തിൽ നിഷ്കളങ്കമായി വിശ്വസിക്കുന്നവനല്ലാതെ ആ വിഷമഘട്ടത്തിൽ അത് ഉച്ചരിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല. നിഷ്കളങ്കതയില്ലാത്തവൻ മരണ വെപ്രാളത്തിൽ ഇത് ഉച്ചരിക്കാൻ മറന്നുപോകും. അതുകൊണ്ടാണ് മരണം ആസന്നമായവന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നാൽ "ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്" ചൊല്ലിക്കൊടുക്കൽ സുന്നത്താക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

2-ഖബ്ർ

നബി(സ) പറഞ്ഞു;

إن العبد إذا وضع في قبره وتولى عنه أصحابه، إنه ليسمع قرع نعالهم، قال: فيأتيه ملكان فيقعدانه فيقولان له: ما كنت تقول في هذا الرجل؟ قال: فأما المؤمن فيقول: أشهد أنه عبد الله ورسوله، قال: فيقال له: أنظر إلى مقعدك من النار قد أبدلك الله به مقعدا من الجنة. قال ﷺ فيراهما جميعا. وأما الكافر أو المنافق فيقال له ما كنت تقول في هذا الرجل؟ فيقول: لا أدري، كنت أقول ما يقول الناس. فيقال له: لا دريت ولا تلتيت، ويضرب بمطارق من حديد ضربة، فيصيح صيحة يسمعها من يليه إلا الثقلين.

ഒരു മനുഷ്യനെ ഖബറിൽ വെച്ചശേഷം തന്റെ കുട്ടുകാർ പിരിഞ്ഞു പോയാൽ - അവരുടെ ചെരിപ്പിന്റെ ശബ്ദം അവൻ കേൾക്കുന്ന ദൂരം വരെ മാത്രം അവർ അകന്നാൽ -അവന്റെയടുക്കൽ രണ്ട് മലക്കുകൾ വന്ന് അവനെ എഴുന്നേൽപ്പിച്ചിരുത്തും. എന്നിട്ടവർ ചോദിക്കും, ഈ മനുഷ്യനെ (നബിയെ) കുറിച്ച് നീ എന്തായിരുന്നു പറഞ്ഞിരുന്നത്? നബി (സ) പറഞ്ഞു: സത്യവിശ്വാസി പറയും, അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിന്റെ ദാസനും, ദുതന്തുമെന്നെന്ന് ഞാൻ

സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. അപ്പോൾ അവനോട് പറയപ്പെടും; നരകത്തിൽ നിന്റെ ഇരിപ്പിടം നി നോക്കൂ, അതിനു പകരമായി അല്ലാഹു നിനക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു ഇരിപ്പിടം തന്നിരിക്കുന്നു. അവ രണ്ടും അവൻ കാണും.

എന്നാൽ അവിശ്വാസിയോ, കപടവിശ്വാസിയോ ആണെങ്കിൽ; നി ഈ മനുഷ്യനെ കുറിച്ച് എന്താണ് പറഞ്ഞിരുന്നതെന്ന് ചോദിക്കപ്പെട്ടാൽ അവൻ പറയും; എനിക്കൊന്നും അറിയില്ല, ജനങ്ങളെല്ലാം പറയുന്നത് ഞാനും പറഞ്ഞു. അവനോട് പറയപ്പെടും, നി അന്വേഷിക്കുകയോ പഠിക്കുകയോ ഇല്ല. ഇരുമ്പിന്റെ ഒരു ചുറ്റിക കൊണ്ട് അവൻ അടിക്കപ്പെടും. അപ്പോൾ സമീപത്തുള്ള മനുഷ്യരും ജിന്നുകളുമെല്ലാത്ത എല്ലാവരും കേൾക്കത്തക്ക ഉച്ചത്തിൽ അവൻ അട്ടഹസിക്കും.

ഖബ്റിൽ മനുഷ്യാത്മാവ് (റൂഹ്) ജഡങ്ങളിലേക്ക് തിരിച്ചുവരുന്നത് തികച്ചും പാരത്രികവും, ഇഹലോകത്തെ മനുഷ്യ ബുദ്ധിക്ക് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാത്തതുമായ കാര്യമാണ്. ഖബ്റുകളിൽ വച്ച് വിശ്വാസിയായാണെങ്കിൽ രക്ഷയും, അവിശ്വാസിയായാണെങ്കിൽ ശിക്ഷയും നൽകപ്പെടുമെന്ന കാര്യത്തിൽ മുസ്‌ലിംകൾ ഏകാഭിപ്രായക്കാരാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴾ (المومن: ٤٦)

നരകം! രാവിലെയും വൈകുന്നേരവും അവർ അതിന്നു മുമ്പിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കപ്പെടും, ആ അന്ത്യദിനം നിലവിൽ വരുന്ന ദിവസം ഫിർഔന്റെ ആളുകളെ ഏറ്റവും കഠിനമായ ശിക്ഷയിൽ നിങ്ങൾ പ്രവേശിക്കുക (എന്ന് കൽപിക്കപ്പെടും). (മുഅ്മിൻ: 46)

നബി(സ) പറഞ്ഞു:

تَعَذَّبُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ (مسلم)

ഖബ്ർ ശിക്ഷയിൽ നിന്നും നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനോട് രക്ഷ തേടുക. (മുസ്‌ലിം)

യഥാർത്ഥബുദ്ധി ഇക്കാര്യം നിഷേധിക്കുകയില്ല. കാരണം ഇതി

നോട് തത്തുല്യമായത് മനുഷ്യൻ ഈ ലോകജീവിതത്തിൽ അനുഭവിക്കുന്നുണ്ട്. ഉറക്കത്തിൽ തനിക്ക് ശിക്ഷ ലഭിക്കുന്നതായി ഒരാൾക്ക് അനുഭവപ്പെടുകയും, തന്റെ അടുത്തുള്ളവർ പോലും അറിയാതെ അവൻ അട്ടഹസിക്കുകയും ചെയ്യാറുണ്ട്. ജീവിതത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന ഈകാര്യം മരണശേഷവും ഉണ്ടാകുമെന്നത് തീർച്ചയാണ്.

ഖബ്റിൽ വച്ചുള്ള ശിക്ഷ ദേഹത്തിനും ദേഹിക്കും ഒരുമിച്ചായിരിക്കും. നബി (സ) പറയുന്നു:

القبر أول منازل الآخرة، فإن نجا منه فما بعده أيسر منه، وإن لم ينج منه فما بعده أشد منه. (الترمذي)

ഖബ്ർ പരലോകത്തിലെ ആദ്യത്തെ വീടാകുന്നു. അതിൽ രക്ഷ കിട്ടിയാൽ, അതിനു ശേഷമുള്ളവ അതിനെക്കാൾ എളുപ്പമുള്ളതായിരിക്കും. അതിൽ രക്ഷ കിട്ടിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ അതിനു ശേഷമുള്ളവ അതിനെക്കാൾ കഠിനമായിരിക്കും. (തൂർമദുരി)

അതുകൊണ്ട് ഓരോ മുസ്ലിമും ഖബ്ർ ശിക്ഷയിൽ നിന്നും രക്ഷ തേടിക്കൊണ്ടിരിക്കണം. വിശിഷ്ട നമസ്കാരത്തിൽ സലാമിനു മുമ്പ്. അതുപോലെ തന്നെ നരകശിക്ഷക്കും, ഖബ്ർ ശിക്ഷക്കും ഒന്നാമത്തെ കാരണമായിത്തീരുന്ന എല്ലാ ദോഷങ്ങളിൽ നിന്നും അകന്നു നിൽക്കാനും അവൻ ശ്രമിക്കണം. ദുരിപക്ഷം ജനങ്ങളും ഖബ്റിൽ മറവു ചെയ്യപ്പെടുന്നത് കൊണ്ടാണ് ഖബ്ർശിക്ഷ എന്ന പേർ പറയപ്പെടുന്നത്. എന്നാൽ വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിമരിച്ചവൻ, തീയിലെറിഞ്ഞവൻ, വന്യമൃഗങ്ങൾ തിന്നുകളഞ്ഞവൻ ഇവർക്കെല്ലാം ഈ (മരണത്തിനു ശേഷം വിയാമത്തിനിടയിലുള്ള) ബർസഖിലെ ശിക്ഷാ രക്ഷകൾ ലഭിക്കും.

ഖബ്ർശിക്ഷ വിവിധങ്ങളാണ്. ഇരുമ്പ് ദണ്ഡുകൾ കൊണ്ടോ മറ്റോ ഉള്ള അടി, വാരിയെല്ലുകൾ പരസ്പരം കോർക്കപ്പെടുന്ന രൂപത്തിൽ ഖബ്ർ കുടുസ്സ് (ഇടക്കം) ആകൽ, ഖബ്റിൽ ഇരുട്ട് നിറയൽ, നരകത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരുവിരിപ്പ്, നരകത്തിലേക്ക് ഒരു വാതിൽ തുറന്നു വക്കൽ, അവന്റെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികൾ ദുർഗന്ധം വമിക്കുന്ന ഒരു വിരുപിയുടെ രൂപത്തിൽ വന്ന് അവന്റെ കൂടെ ഖബ്റിൽ ഇരിക്കൽ തുടങ്ങിയവ. അവിശ്വാസിയോ, കപടവിശ്വാസിയോ ആണെങ്കിൽ ശിക്ഷ തുടരും. സത്യവിശ്വാസിയാണെ

ങ്കിൽ അവന്റെ തെറ്റിനനുസരിച്ച് ശിക്ഷ വ്യത്യാസപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയും, ചിലപ്പോൾ ശിക്ഷ ഇല്ലാതായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. സത്യവിശ്വാസിക്ക് ഖബറിൽ വിശാലത ലഭിക്കും. ഖബറിൽ പ്രകാശം നിറയുകയും, ഖബറിൽ നിന്ന് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് ഒരു വാതിൽ തുറക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അതിലൂടെ സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ സുഗന്ധം അവന് വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയും, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരു വിരിപ്പ് അവന് വിരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അവന്റെ സൽപ്രവൃത്തികൾ ഒരു സുന്ദരന്റെ രൂപത്തിൽ വന്ന് ഖബറിൽ അവനു കൂട്ടിനും.

3-അന്ത്യനാളും അതിന്റെ അടയാളങ്ങളും

ഈ ലോകം അല്ലാഹു ശാശ്വതമായി സൃഷ്ടിച്ചതല്ല. അത് അവസാനിക്കുന്ന ഒരുനാൾവരും. ഈ ദിനത്തിലാണ് ഖിയാമത് (അന്ത്യ) നാൾ സംഭവിക്കുക. അന്ത്യനാൾ സത്യവും സംശയ രഹിതവുമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ (الحج: ٧)

അന്ത്യദിനം വരിക തന്നെചെയ്യും, അതിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ല. (ഹജ്ജ്:7)

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (سبا: ٣)

ആ അന്ത്യസമയം ഞങ്ങൾക്ക് വന്നെത്തുകയില്ലെന്ന് സത്യ നിഷേധികൾ പറഞ്ഞു. നീ പറയുക, അല്ല, എന്റെ രക്ഷിതാവിനെ തന്നെയാണ്, അത് നിങ്ങൾക്ക് വന്നെത്തുക തന്നെ ചെയ്യും. (സബഅ്:3)

﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾ (القمر: ١)

ആ (അന്ത്യ) സമയം അടുത്തു (ഖമർ:1)

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾ (الانبیاء: ١)

ജനങ്ങൾക്ക് അവരുടെ വിചാരണ ആസന്നമായിരിക്കുന്നു. അവരാകട്ടെ അശ്രദ്ധയിലായിക്കൊണ്ട് തിരിഞ്ഞു കളയുന്നവരാകുന്നു. (അൽ അമ്പിയാ:1)

എന്നാൽ അന്ത്യദിനത്തിന്റെ സാമീപ്യം മനുഷ്യന് സുപരിചിതമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ കൊണ്ട് അളക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. അത് അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവുമായും, ദുന്യാവിന്റെ കഴിഞ്ഞുപോയ കാലവുമായും മാത്രം ബന്ധപ്പെട്ടതാകുന്നു.

അന്ത്യനാളിനെ കുറിച്ചുള്ള അറിവ് അല്ലാഹു -അവന്റെ സൃഷ്ടികൾക്ക് ആർക്കും നൽകാതെ- സ്വന്തമാക്കി വച്ചിരിക്കുന്ന അദ്യശ്യ കാര്യങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُذْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴾ (الأحزاب: ٦٣)

ജനങ്ങൾ അന്ത്യസമയത്തെ പറ്റി നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു, പറയുക, അതിനെ പറ്റിയുള്ള അറിവ് അല്ലാഹുവിങ്കൽ മാത്രമാകുന്നു. നിനക്ക് അതിനെപ്പറ്റി അറിവ് നൽകുന്ന എന്തൊന്നാണുള്ളത്? അന്ത്യസമയം ഒരുവേള സമീപസ്ഥമായിരിക്കാം. (അൽ അഹ്സാബ്:63)

അന്ത്യദിനം അടുത്തു വരുന്നതിന്റെ പല അടയാളങ്ങളും നബി (സ) പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പെട്ടതാണ് മസീഹുദ്ദജ്ജാലിന്റെ പുറപ്പാട്. ചില അദ്ഭുത സിദ്ധികളിലൂടെ ജനങ്ങളെ വഞ്ചിതരാക്കാവുന്ന കഴിവുകൾ നൽകപ്പെട്ടു കൊണ്ടുള്ള ഒരു വലിയ പരീക്ഷണമായിരിക്കും അവൻ. അവൻ ആകാശത്തോട് മഴ വർഷിക്കാൻ കൽപിച്ചാൽ മഴപെയ്യും. പൂല്ലിനോട് മുളക്കാൻ കൽപിച്ചാൽ അതു മുളക്കും. മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുക തുടങ്ങിയ അൽഭുത സിദ്ധികൾ അവൻ കാണിക്കും. അവൻ ഒറ്റക്കണ്ണുള്ളവനായിരിക്കുമെന്ന് നബി (സ) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെയും നരകത്തിന്റെയും മാതൃകകൾ അവൻ കൊണ്ടുവരും. സ്വർഗ്ഗമാണെന്ന് അവൻ പറയുന്നത് നരകമായിരിക്കും. ഭൂമിയിൽ അവൻ നാൽപ്പത് ദിവസം കഴിച്ചു കൂട്ടും. അതിൽ ഒരുദിവസം ഒരു വർഷത്തിന്റെ ദൈർഘ്യവും, ഒരുദിവസം ഒരുമാസത്തിന്റെ ദൈർഘ്യവും, ഒരുദിവസം ഒരുശ്ചയുടെ ദൈർഘ്യവും, ബാക്കിയുള്ള ദിവസങ്ങൾ സാധാരണ ദിവസങ്ങൾ പോലെ ദൈർഘ്യമുള്ളവയും ആയിരിക്കും. ഭൂമിയിൽ മക്കയും മദിനയും ഒഴികെയുള്ള മുഴുവൻ സ്ഥലത്തും അവൻ പ്രവേശിക്കും.

മറ്റൊന്നാണ് ഈസാ (അ) നബിയുടെ വരവ്. അദ്ദേഹം

ഡമസ്കസിന്റെ കിഴക്ക് ഭാഗത്തുള്ള വെള്ളമിനാരത്തിൽ, പ്രഭാത നമസ്കാര സമയത്ത് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും, ജനങ്ങളുടെ കൂടെ സുബ്ബഹ് നമസ്കരിക്കുകയും ചെയ്യും. പിന്നീട് ദജ്ജാലിനെ അന്വേഷിച്ച് കണ്ടെത്തി അവനെ കൊല്ലുകയും ചെയ്യും.

സൂര്യൻ അതിന്റെ അസ്തമയ സ്ഥാനത്തു നിന്ന് ഉദിക്കൽ മറ്റൊരു അടയാളമാണ്. അപ്പോൾ ജനങ്ങളെല്ലാം പേടിക്കുകയും, വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ അന്നേരത്തുള്ള അവരുടെ വിശ്വാസം ഉപകരിക്കില്ല. ഇതുപോലെ വിവിധങ്ങളായ അടയാളങ്ങൾ അന്ത്യദിനത്തിനുണ്ട്.

അന്ത്യദിനം സംഭവിക്കുമ്പോൾ ദുഷ്ടജനങ്ങൾ മാത്രമേ ഭൂമിയിൽ അവശേഷിക്കുകയുള്ളൂ. അതിന്ന് മുമ്പായി അല്ലാഹു ഒരു നല്ല കാറ്റ് അയച്ചുകൊണ്ട് മുഴുവൻ സത്യവിശ്വാസികളുടെയും ആത്മാക്കളെ പിടിക്കുന്നതാണ്. പിന്നീട് സ്വർ (കാഹളം) മുഴക്കാൻ ചുമതലപ്പെടുത്തിയ മലക്കിനോട് അതുമുഴക്കുവാൻ അല്ലാഹു കൽപിക്കും. ഭൂമിയും അതിലുള്ള മുഴുവൻ സൃഷ്ടികളെയും നശിപ്പിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു കൊണ്ടുള്ളതായിരിക്കും ആ ഉത്തരവ്. ആ ശബ്ദം കേട്ട മാത്രയിൽ മുഴുവൻ വസ്തുക്കളും ചേതനയറ്റവരായിത്തീരും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ﴾ (الزمر: 68)

കാഹളത്തിൽ ഊതപ്പെടും, അപ്പോൾ ആകാശങ്ങളിലുള്ളവരും ഭൂമിയിലുള്ളവരും ചലനമറ്റവരായിത്തീരും. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചവരെഴികെ (സൂര:68).

ഇത് ഒരു വെള്ളിയാഴ്ച ആയിരിക്കും. പിന്നീട് എല്ലാ മലക്കുകളും മരിക്കും.

അല്ലാഹു ഒഴികെ യാതൊന്നും അവശേഷിക്കുകയില്ല. മനുഷ്യശരീരത്തിലെ നട്ടെല്ലിന്റെ താഴെത്തറത്തുള്ള കടുകു മണിയോളം വലിപ്പമുള്ള ഭാഗം (Coccyx) ഒഴികെ ബാക്കിയുള്ളതെല്ലാം മണ്ണു തിന്ന് നശിപ്പിക്കും. എന്നാൽ പ്രവാചകന്മാരുടെ ശരീരം മണ്ണു തിന്നുകയില്ല. ആല്ലാഹു ആകാശത്തുനിന്നും മഴ വർഷിപ്പിക്കുമ്പോൾ ശരീരങ്ങളെല്ലാം വീണ്ടും ഉണ്ടാകും. പിന്നീട് കാഹളം മുഴക്കുന്ന മലക്ക് ഇസ്റാഫീലിനെ അല്ലാഹു ജീവിപ്പിക്കും. അദ്ദേഹം വീണ്ടും

കാഹളത്തിൽ ഊതിയാൽ എല്ലാ സൃഷ്ടികളെയും അല്ലാഹു ജീവിപ്പിക്കും. ജനങ്ങൾ അവരുടെ ഖബറുകളിൽ നിന്നും, അല്ലാഹു അവരെ ആദ്യം സൃഷ്ടിച്ച രൂപത്തിൽ -നഗ്നരും, ചേലാകർമ്മം ചെയ്യപ്പെടാത്തവരും, നഗ്നപാദരുമായി- പുറത്തുവരും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ وَتَفْخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴾ (يس: ٥١)

കാഹളത്തിൽ ഊതപ്പെടും, അപ്പോൾ അവർ ഖബറുകളിൽ നിന്നും അവരുടെ രക്ഷിതാവികളേക്ക് കുതിച്ചു ചെല്ലും. (യാസീൻ:51)

﴿ يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصَبٍ يُوْفِقُونَ ﴾
(المعارج: ٤٣)

അതായത് അവർ ഒരു നാട്ടക്കുറിയുടെ നേരെ ധൂതിപ്പെട്ടു പോകുന്നതുപോലെ ഖബറുകളിൽ നിന്ന് അവർ ധൂതിപ്പെട്ട് പുറപ്പെട്ടു പോകുന്ന ദിവസം. അവരുടെ കണ്ണുകൾ കിഴ് പോട്ട് താണിരിക്കും. അപമാനം അവരെ ആവരണം ചെയ്തിരിക്കും. അതാണ് അവർക്ക് താക്കീത് നൽകപ്പെട്ടിരുന്ന ദിവസം. (മആരിജ്:43-44)

ഭൂമിയിൽനിന്ന് ആദ്യമായി പുറത്ത് വരുന്നത് നമ്മുടെ നബി മുഹമ്മദ് (സ) ആയിരിക്കുമെന്ന് പ്രവാചകൻ (സ) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പിന്നീട് ജനങ്ങളെല്ലാം അതിവിശാലമായ വിചാരണ നിലത്തിൽ (മഹ്ശരി) ലേക്ക് നയിക്കപ്പെടും. അവിശ്വാസികൾ അവരുടെ മുഖത്തിന്മേൽ ഒരുമിച്ചു കുട്ടപ്പെടും. എങ്ങനെയാണ് മുഖങ്ങളിൽ ഒരുമിച്ചു കുട്ടപ്പെടുകയെന്ന് നബി (സ) ചോദിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

وقد سئل رسول الله ﷺ : كيف يحشرون على وجعهم؟ قال: إن الذي أمشاهم على أقدامهم قادر على أن يمشيهم على وجعهم. (متفق عليه)
കാലുകളിൽ അവരെ നടത്തിയവൻ മുഖങ്ങളിൽ അവരെ നടത്തുവാൻ കഴിവുള്ളവനാണ് (ബുഖാരി-മുസ്ലിം).

ദൈവ സ്മരണയിൽ നിന്നും അകന്നവർ അന്ധരായിട്ടായിരിക്കും ഒരുമിച്ചു കുട്ടപ്പെടുക. അന്ന് സൂര്യൻ മനുഷ്യരുടെ വളരെ

അടുത്തായിരിക്കും. ഓരോരുത്തരുടെയും പാപങ്ങളുടെ തോതനുസരിച്ച് മനുഷ്യർ വിയർപ്പിൽ മുങ്ങും.

നേരിയാണിവരെ വിയർപ്പിൽ മുങ്ങിയവരും, അരക്കെട്ടുവരെ മുങ്ങിയവരും, ശരീരം മുഴുവൻ മുങ്ങിയവരും ഉണ്ടാകും. (മുസ്‌ലിം) അല്ലാഹുവിന്റെ സിംഹാസനത്തിന്റെ തണൽ ലഭിക്കുന്നവരും ഉണ്ടാകും. നബി (സ) പറഞ്ഞു:

سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله: إمام عادل ، وشاب نشأ في طاعة الله ، ورجل قلبه معلق في المساجد ، ورجلان تحابا في الله اجتمعا عليه وتفرقا عليه ، ورجل دعتة امرأة ذات منصب وجمال فقال إني أخاف الله ، ورجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شماله ما أنفقت يمينه ، ورجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه. (متفق عليه)

മറ്റൊരു തണലുമില്ലാത്ത ദിവസം ഏഴുവിഭാഗത്തിന് അല്ലാഹു അവന്റെ തണലേകും. നീതിമാനായ ഭരണാധികാരി, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയനുസരിച്ച് ജീവിച്ച യുവാവ്, ഹൃദയം പള്ളിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവൻ, ഒരുമിച്ചാകുമ്പോഴും പിരിയുമ്പോഴും അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ സ്നേഹിച്ച രണ്ടാൾക്കാരും, സൗന്ദര്യവും തറവാടുമുള്ള ഒരു സ്ത്രീ (വ്യഭിചാരത്തിന്) ക്ഷണിച്ചപ്പോൾ, ഞാൻ അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുന്നു എന്ന് പറഞ്ഞ് പിന്തിരിഞ്ഞവൻ, തന്റെ വലതുകൈ ചിലവഴിച്ചത് ഇടതുകൈ അറിയാത്ത രൂപത്തിൽ ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തവൻ, ഒറ്റക്കിരുന്ന് അല്ലാഹുവിനെ യോർത്ത് കണ്ണുനീർ ഝർത്തവൻ. (ബുഖാരി-മുസ്‌ലിം)

ഇവയിലൊന്നും സ്ത്രീ പുരുഷ ഭേദമില്ല.

ജനങ്ങൾക്ക് കഠിനമായ ദാഹം അനുഭവപ്പെടും. ഒരുദിവസത്തിന് അമ്പതിനായിരം വർഷത്തിന്റെ ദൈർഘ്യം അനുഭവപ്പെടും. സത്യവിശ്വാസിക്ക് ഒരുനേരത്തെ നമസ്കാരം നിർവഹിക്കുന്ന നേരമായേ തോന്നുകയുള്ളൂ. മുസ്‌ലിംകൾ നബി (സ) യുടെ ഹൗളിൽ നിന്നും വെള്ളം കുടിക്കും. ആ ഹൗള് നമ്മുടെ നബി (സ)ക്ക് അല്ലാഹു നൽകുന്ന മഹത്തായ ആദരവും, ബഹുമാനവുമാണ്. ഖിയാമത്ത് നാളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമൂഹം അതിൽ നിന്നും വെള്ളം കുടിക്കും. അതിലുള്ള വെള്ളം പാലിനെക്കാൾ വെളുത്തതും, തേനിനെക്കാൾ മാധുര്യമുള്ളതും, കസ്തുരിയെക്കാൾ സുഗന്ധമുള്ളതുമാണ്. വെള്ളം കുടിക്കാൻ നക്ഷത്രങ്ങളുടെയത്ര എണ്ണം

പാത്രങ്ങളുണ്ട്. അതിൽനിന്ന് ഒരു പ്രാവശ്യം ആരെങ്കിലും കുടിച്ചാൽ പിന്നീട് അവന് ദാഹം ഉണ്ടാകുകയില്ല. ജനങ്ങൾ തങ്ങളുടെ വിചാരണയും വിധിയും പ്രതീക്ഷിച്ച് മഹ്ശറിൽ കുറേകാലം നിൽക്കും. ചുടും വിഷമവും സഹിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കാത്തുനിൽപ്പ് ദീർഘിക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെയടുക്കൽ (തങ്ങളുടെ വിധി പറയാൻ) ശുപാർശ പറയുന്നയാളെ അവർ അന്വേഷിക്കും. അങ്ങനെയവർ ആദം (അ) നബിയുടെ അടുക്കലേത്തും. അദ്ദേഹം ഒഴികഴിവ് പറയും. പിന്നീട് യഥാക്രമം നൂഹ്, ഇബ്റാഹീം, മുസാ, ഈസാ എന്നീ പ്രവാചകന്മാരെ സമീപിക്കും. അവരെല്ലാം അവരുടേതായ കാരണങ്ങൾ പറഞ്ഞു ഒഴിയും. അവസാനം അവർ മുഹമ്മദ് നബി (സ) യുടെ അടുക്കൽ ചെല്ലും. അദ്ദേഹം “ഞാനതു ചെയ്യാമെന്ന്” പറയും. അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് അവന്റെ സിംഹാസനത്തിന്റെ താഴെ സൂജുദിൽ വീഴും. അല്ലാഹു നബി (സ) ക്ക് അറിയിച്ചു കൊടുക്കുന്ന ചില കീർത്തനങ്ങളാൽ അല്ലാഹുവെ അദ്ദേഹം സ്തുതിക്കും. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോട് പറയപ്പെടും; മുഹമ്മദേ, താങ്കൾ തല ഉയർത്തുക, താങ്കൾ ചോദിച്ചു കൊള്ളുക, നൽകപ്പെടും. താങ്കൾ ശുപാർശ ചെയ്യുക, സ്വീകരിക്കപ്പെടും. അങ്ങനെ അല്ലാഹു വിചാരണയും വിധിയും നടത്തും. മുഹമ്മദ് നബി (സ) യുടെ സമുദായമായിരിക്കും ആദ്യം വിചാരണക്കു വിധേയരാകുക.

أول ما يحاسب عنه العبد من أعماله الصلاة فإن صلحت وقبّلت نظر في سائر عمله وإن ردت رد سائر عمله. (الموطأ)

ഓരോ മനുഷ്യന്റെയും നമസ്കാരമായിരിക്കും ആദ്യം വിചാരണ ചെയ്യപ്പെടുക. അതു സ്വീകാര്യമായാൽ മറ്റെല്ലാം സ്വീകാര്യമായിത്തീരും. അതു തള്ളപ്പെട്ടാൽ മറ്റെല്ലാം തള്ളപ്പെടും (അൽ മുവത്വഅ). അതുപോലെ അഞ്ചുകാര്യങ്ങളെ കുറിച്ച് മനുഷ്യൻ ചോദിക്കപ്പെടും.

(عن عمره فيما أفناه، وعن شبابه فيما أبلاه، وعن ماله من أين اكتسبه وفيم أنفق، وعن علمه ماذا عمل به)

ആയുഷ്കാലം എങ്ങനെ ചെലവഴിച്ചു? യുവത്വം എങ്ങനെ കഴിച്ചു കുട്ടി? ധനം; എങ്ങനെ സമ്പാദിച്ചു? എങ്ങനെ ചെലവഴിച്ചു? അറിവ്; അതു കൊണ്ട് എന്തെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു? (ബുഖാരി-മുസ്ലിം)

മനുഷ്യർക്കിടയിൽ ആദ്യമായി വിധിനടപ്പാക്കപ്പെടുക രക്തത്തി (ജീവ) ന്റെ കാര്യത്തിലാണ്. അന്ന് തിന്മകൾക്ക്, നന്മകൾ പകരം നൽകിക്കൊണ്ടായിരിക്കും പ്രതികാരം. ഒരാളുടെ നന്മകൾ എടുത്ത്, താൻ പാതകം ചെയ്തയാൾക്ക് കൊടുക്കപ്പെടും. അങ്ങനെ അവന്റെ നന്മകൾ തീർന്നുപോയാൽ അപരന്റെ കുറ്റങ്ങൾ ഒന്നാമന് നൽകപ്പെടും. വിചാരണക്കു ശേഷം സ്വീദാത് സ്മാപിക്കപ്പെടും. മൂടിയെക്കാൾ നേരിയതും, വാളിനെക്കാൾ മുർച്ചയേറിയതുമായി നരകത്തിന് മുകളിൽ തീർക്കപ്പെടുന്ന ഒരു വഴിയാണ് സ്വീദാത്. ഓരോരുത്തരുടെയും കർമ്മങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മനുഷ്യർ അതിലൂടെ കടന്നുപോകും. കണ്ണിമവെട്ടുന്ന വേഗതയിലും, കാറ്റിന്റെ വേഗതയിലും, കൂതിരയുടെ വേഗതയിലും, ഇഴഞ്ഞുകൊണ്ട് പോകുന്നവരും അവരിലുണ്ടാകും. സ്വീദാത്തിന്മേൽ മനുഷ്യരെ പിടിച്ച് നരകത്തിൽ ഇടുന്ന കൊളുത്തുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. സത്യനിഷേധികളും, അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചവരായ വിശ്വാസികളിലെ പാപികളും നരകത്തിൽ വീഴും. സത്യനിഷേധികൾ നരകത്തിൽ സ്ഥിരവാസികളായി മാറും. പാപികളായ വിശ്വാസികൾ അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്ര കാലം ശിക്ഷ അനുഭവിച്ച ശേഷം നരകത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുവന്ന് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കും.

നരകത്തിൽ പ്രവേശിച്ച ഏകദൈവ വിശ്വാസികളായ ചിലർക്കു വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്യാൻ നബിമാർക്കും, സ്വാലിഹുകൾക്കും അല്ലാഹു അനുവാദം നൽകും. അങ്ങനെ അവരെയും അല്ലാഹു നരകത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തെടുക്കും. സ്വർഗ്ഗവാസികളിൽ ചിലർ സ്വീദാത്തിലൂടെ പോകുമ്പോൾ -അവരിൽ ചിലർക്ക് ചിലരോടുള്ള പ്രതികാരം എടുക്കുന്നതിന് -സ്വർഗ്ഗത്തിനും നരകത്തിനും ഇടയിൽ നിന്നു പോകും. തന്റെ സഹോദരനിൽ നിന്നും അതിക്രമിച്ചെടുത്ത വല്ലതും ഉണ്ടെങ്കിൽ അതിനു പ്രതികാരം ചെയ്ത് ആത്മശുദ്ധീകരണം നടത്തിയ ശേഷമേ അവർ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയുള്ളൂ.

സ്വർഗ്ഗവാസികൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലും, നരകവാസികൾ നരകത്തിലും പ്രവേശിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ:

ഒരു ആടിന്റെ രൂപത്തിൽ മരണത്തെ ഹാജരാക്കപ്പെടും. സ്വർഗ്ഗ- നരകങ്ങളുടെ ഇടയിൽവെച്ച്, അതിലെ ആൾക്കാർ കാണത്തക്ക വിധം അതിനെ അറക്കും. പിന്നീട് പറയപ്പെടും; സ്വർഗ്ഗക്കാരോ,

നിങ്ങൾ ശാശ്വതരാണ്, നിങ്ങൾക്കിനി മരണമില്ല. നരകക്കാരേ, നിങ്ങളും ശാശ്വതരാണ്, നിങ്ങൾക്കും മരണമില്ല (തുർമുദി).

അപ്പോൾ സന്തോഷാധികൃത്താൽ ആരെങ്കിലും മരിക്കുമെങ്കിൽ സ്വർഗ്ഗവാസികൾ മരിക്കുമായിരുന്നു. ദുഃഖത്തിന്റെ കാഠിന്യത്താൽ ആരെങ്കിലും മരിക്കുമായിരുന്നെങ്കിൽ നരകവാസി മരിക്കുമായിരുന്നു.

നരകശിക്ഷ

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحَجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴾ (البقرة: ٢٤)

മനുഷ്യരും കല്ലുകളും ഇന്ധനമായി കത്തിക്കപ്പെടുന്ന നരകാഗ്നിയെ നിങ്ങൾ കാത്തുസൂക്ഷിച്ചു കൊള്ളുക. സത്യനിഷേധികൾക്കു വേണ്ടി ഒരുക്കി വക്കപ്പെട്ടതാകുന്നു അത്. (അൽബഖറ-24)

നബി(സ) പറഞ്ഞു:

ناركم التي توقدون جزء من سبعين جزءا من نار جهنم، قالوا يا رسول الله: وإن كانت لكافية. قال: فإنها فضلت بتسع وستين جزءا كلها مثل حرها. (متفق عليه)

നിങ്ങൾ കത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തീ, നരകാഗ്നിയുടെ എഴുപതിൽ ഒരംശം മാത്രമേയുള്ളൂ. സഹാബികൾ പറഞ്ഞു, റസൂലേ, (സത്യനിഷേധികളെ ശിക്ഷിക്കാൻ) ഈ തീ തന്നെ മതിയല്ലോ. നബി (സ) പറഞ്ഞു; നരകാഗ്നിക്ക് ഈ ലോകത്തുള്ള അഗ്നിയെക്കാൾ 69 ഇരട്ടി ശക്തിയുണ്ട്. ഓരോന്നും ലോകത്തുള്ള തീയിന്റെ അത്രതന്നെ ചൂടുള്ളതാകുന്നു (ബുഖാരി-മുസ്ലിം).

നരകം ഏഴുതട്ടുകളാണ്. ഓരോതട്ടിലും അടുത്ത തട്ടിനേക്കാൾ കാഠിന്യമേറിയ ശിക്ഷയാണുള്ളത്. മനുഷ്യരുടെ കുറ്റകൃത്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഓരോതട്ടിലും കുറ്റവാളികൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. കപട വിശ്വാസികൾ നരകത്തിന്റെ ഏറ്റവും കാഠിന്യമേറിയ അടിയിലെ തട്ടിലായിരിക്കും. സത്യനിഷേധികൾക്കുള്ള നരകശിക്ഷ ശാശ്വതമായിരിക്കും. തീയിൽ കിടന്ന് അവർ കരിയുമ്പോൾ കൂടുതൽ

കാഠിന്യമേറിയ ശിക്ഷയിലേക്കുവെർ മടക്കപ്പെടും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ كَلِمًا نَضَجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا ﴾ (النساء: 56)

അവരുടെ തൊലികൾ വെന്തുപോകുമ്പോഴുള്ളപ്പോൾ അവർക്ക് നാം വേറെ തൊലികൾ മാറ്റിക്കൊടുക്കുന്നതാണ്. (അന്നി സാഅ്-56)

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يَقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمُوتُوا وَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴾ (فاطر: 36)

അവിശ്വസിച്ചവരാരോ അവർക്കാണ് നരകാഗ്നി, അവരുടെ മേൽ മരണം വീടിക്കപ്പെടുന്നതല്ല, എങ്കിൽ അവർക്ക് മരിക്കാമായിരുന്നു. അതിലെ ശിക്ഷയിൽനിന്ന് ഒട്ടും അവർക്ക് ഇളവ് ചെയ്യപ്പെടുകയുമില്ല. അപ്രകാരം എല്ലാ നന്ദി കെട്ടവർക്കും നാം പ്രതിഫലം നൽകുന്നു. (ഹാതിർ:36)

സത്യനിഷേധികൾ അതിൽ കയ്യാമം വക്കപ്പെടുകയും, കഴുത്തിൽ ചങ്ങല ഇടപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ وَتَرَى الْمَجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَنِينَ فِي الْأَصْفَادِ سُرَّابِلُهُمْ مِنْ قَطْرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهُهُمُ النَّارُ ﴾ (إبراهيم: 49-50)

ആദിവാസം കുറ്റവാളികൾ ചങ്ങലകളിൽ അന്യോന്യം ചേർത്ത് ബന്ധിക്കപ്പെട്ടതായിട്ട് നിനക്ക് കാണാം. അവരുടെ കൃപായങ്ങൾ കറുത്ത ടാർ (കീൽ) കൊണ്ടുള്ളതായിരിക്കും. അവരുടെ മുഖങ്ങളെ തീ ഹൊതിയുന്നതുമാണ്. (ഇബ്രാഹിം:49-50)

നരകവാസികളുടെ ഭക്ഷണം സഖ്ഖും ആയിരിക്കും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقْوِمِ طَعَامَ الْأَثِيمِ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ ﴾ (الدخان: 43-44)

തിർച്ചയായും സഖ്ഖും വൃക്ഷമാകുന്നു (നരകത്തിൽ) ഫാപിയുടെ ആഹാരം. ഉരുകിയ ലോഹം പോലിരിക്കും (അതിന്റെ കനി). ചുടുവെള്ളം തിളക്കുന്നതു പോലെ അത് വയ

നുകളിൽ തിളക്കും. (അദുഖാൻ:43-46)

നബി(സ) പറഞ്ഞു:

لو أن قطرة من الزقوم قطرت في الدنيا لأفسدت على أهل الدنيا معاشهم
فكيف بمن يكون طعامه. (الترمذي)

സഖ്ഖുമിൽ നിന്ന് ഒരുതുള്ളി ഭൂമിയിൽ വീണാൽ, അത് ഭൂമിയിലു
ള്ളവരുടെ ജീവിതത്തെ ദുസ്സഹമാക്കും. അപ്പോൾ അത് ഭക്ഷണമാ
യി ലഭിക്കുന്നവന്റെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും! (തൂർമുദി).

നരകശിക്ഷയുടെ കാഠിന്യവും, സ്വർഗ്ഗീയ സുഖവും നബി (സ)
വിശദീകരിച്ചത് നോക്കൂ.

يؤتى بأثم أهل الدنيا من أهل النار يوم القيامة فيصبغ في النار صبغة ثم
يقال له: يا ابن آدم، هل رأيت خيرا قط؟ هل مر بك نعيم قط؟ فيقول: لا
والله يا رب! ويؤتى بأشد الناس بؤسا في الدنيا من أهل الجنة فيصبغ
صبغة في الجنة فيقال له: يا ابن آدم هل رأيت بؤسا قط؟ هل مر بك شدة قط؟
فيقول: لا والله ما مر بي بؤس قط ولا رأيت شدة قط! (مسلم)

ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ സുഖലോലുപനായ ഒരു സത്യനി
ഷേധിയെ കൊണ്ടു വന്ന് നരകത്തിൽ മുക്കിയെടുത്ത ശേഷം അ
വനോട് ചോദിക്കപ്പെടും: നിനക്ക് ഒരനുഗ്രഹവും ലഭിച്ചിട്ടില്ലാതിരു
ന്നോ? അവൻ പറയും, ഇല്ല നാഥ, അല്ലാഹുവാണ സത്യം. പി
ന്നീട് സത്യവിശ്വാസികളിൽ പെട്ട ഒരു ദരിദ്രനെ കൊണ്ടുവന്ന് സ്വ
ർഗ്ഗാനുഭൂതി ഒന്നു അനുഭവിപ്പിച്ച ശേഷം അവനോട് ചോദിക്ക
പ്പെടും: നിനക്ക് വല്ല വിഷമവും അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നോ? അവൻ
പറയും, ഇല്ല, നാഥ, അല്ലാഹുവാണ സത്യം. എനിക്ക് ഒരു വിഷ
മവും, ബുദ്ധിമുട്ടും അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടില്ല. (മുസലിം)

ലോകത്ത് വെച്ച് അവൻ അനുഭവിച്ച എല്ലാ ദാരിദ്ര്യവും, നിർഭാ
ഗ്യവും, വിഷമങ്ങളും സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഒരുമുക്കിയെടുക്കൽ കൊണ്ട്
മറന്നു പോകും.

സ്വർഗ്ഗം

അല്ലാഹുവിന്റെ നല്ലവരായ ദാസന്മാരുടെ സ്ഥിരതാമസ സ്
ഥലമാണ് സ്വർഗ്ഗം. ഒരു കണ്ണും കണ്ടിട്ടില്ലാത്തതും, ഒരു ചെവിയിലും

കേട്ടിട്ടില്ലാത്തതും, ഒരുമനസ്സിനും സങ്കല്പിക്കാനും കഴിയാത്തതുമായ അനുഗ്രഹങ്ങളാണ് അതിലുള്ളത്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾
(السجدة: ١٧)

എന്നാൽ അവർ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതിനുള്ള പ്രതിഫലമായിക്കൊണ്ട്, കൺകുളിർക്കുന്ന എന്തെല്ലാം കാര്യങ്ങളാണ് അവർക്കു വേണ്ടി രഹസ്യമാക്കി വക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് എന്ന് ഒരാൾക്കും അറിയാവതല്ല. (സജദ:17)

സത്യ വിശ്വാസികളുടെ സൽകർമ്മങ്ങളുടെ തോതനുസരിച്ച് അവരുടെ സ്ഥാനങ്ങൾ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ﴾ (المجادلة: 11)

നിങ്ങളിൽ വിശ്വസിച്ചവരെയും, വിജ്ഞാനം നൽകപ്പെട്ടവരെയും അല്ലാഹു പലപടികൾ ഉയർത്തുന്നതാണ്. (അൽമുജാദില:11)

അതിൽ ഓരോരുത്തർക്കും ഇഷ്ടപ്പെട്ടത് തിന്നുകയും കുടിക്കുകയും ചെയ്യാം. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നല്ലരുചിയുള്ള കള്ളിന്റെ അരുവികളും, തെളിഞ്ഞ തേനാറുകളും, രുചി വ്യത്യാസപ്പെടാത്ത പാൽ പൂഴികളും, സ്വാരും വാസനയും മാനാത്ത വെള്ളമുള്ള നദികളുമുണ്ട്. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ മദ്യം ഇഹലോകത്തിലെ മദ്യം പോലെയല്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

﴿ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاسٍ مِنْ مَّعِينٍ بَيْنَضَاءٍ لِّذَى الشَّرَابِ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴾ (الصافات: 40-41)

ഒരുതരം ഉറവുജലം നിറച്ച കോപ്പകൾ അവരുടെ ചുറ്റും കൊണ്ടുനടക്കപ്പെടും. വെളുത്തതും കുടിക്കുന്നവർക്ക് ഹൃദ്യവുമായ പാനീയം. അതിൽ യാതൊരു ദോഷവുമില്ല. അതു നിമിത്തം അവർക്ക് ലഹരി ബാധിക്കുകയുമില്ല. (അസ്സാഫ് ഫാത്:45-47)

സ്വർഗ്ഗത്തിൽ അവർക്ക് ഇണകളായി ഹുറുൽജുൻ (വിശാലാക്ഷികൾ) ആയിരിക്കും ഉണ്ടാകുക. നബി (സ) പറഞ്ഞു:

لو أن امرأة من أهل الجنة اطلعت على أهل الأرض لأضاعت ما بينهما -
السماء والأرض - ولملأته ريحا.

സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ള ഒരു സ്ത്രീ ഭൂമിയിലേക്കൊന്ന് എത്തിനോക്കിയാൽ ആകാശ ഭൂമികൾക്കിടയിൽ പ്രകാശവും സുഗന്ധവും നിറയും.

സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ള ഏറ്റവും വലിയ അനുഗ്രഹം അല്ലാഹുവിനെ ദർശിക്കലാണ്. സ്വർഗ്ഗവാസികൾ മലമുത്ര വിസർജ്ജനം നടത്തുകയോ, തുപ്പുകയോ, മൂക്കു പിഴിയുകയോ ഇല്ല. അവരുടെ ചീർപ്പുകൾ സ്വർണ്ണം കൊണ്ടുള്ളതും, വിയർപ്പ് കസ്തൂരിയുമായിരിക്കും. അവരുടെ അനുഗ്രഹം അനുസ്യൂതമാണ്. നബി (സ) പറഞ്ഞു:

من يدخل الجنة ينعم ولا يبأس ولا يبلى. ونصيب أقل أهل الجنة - وهو آخر
من يخرج من النار ويدخل الجنة - خير من الدنيا كلها عشر مرات. (متفق عليه)

സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവൻ അനുഗ്രഹിതനാണ്. അവന് ക്ഷീണമോ, മറ്റോ അനുഭവപ്പെടുകയില്ല. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഏറ്റവും കുറച്ച് അനുഗ്രഹങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നവൻ, നരകത്തിൽ നിന്നും അവസാനമായി മോചിപ്പിക്കപ്പെട്ട്, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവനായിരിക്കും. അവന്റെ സ്വർഗ്ഗീയ സുഖം ഇഹലോകത്തിലെ മുഴുവൻ സുഖങ്ങളുടെയും പത്തിരട്ടിയായിരിക്കും. (ബുഖാരി- മുസ്ലിം)

അല്ലാഹു നമ്മെയെല്ലാം സ്വർഗ്ഗാവകാശികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തട്ടെ. ആമീൻ.

اليوم الآخر

ردمك : ٦ - ٧٤ - ٨١٣ - ٩٩٦٠

The Co-operative office for Call & foreigners Guidance at Sultanah

كتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بسلطنة
بحر إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
اتف : ٧٧٠-٢٧٤٠ فاكس : ٢٧٤٠-٠٥١ س ب ٩٢٦٧٥ الرياض ١١٦٦٢ بريد إلكتروني
E.mail : Sultanah22@hotmail.com
حساب رقم ١٩٥٠٢١٠٠٠٨٠

